

TOM BOGAARD

WUNDERKAMMER

KONST
HALLEN
HISHULT

White Noise
2014 - papier-maché, platt-tv, video 4"31 min - 47 x 37 x 34 cm

TOM BOGAARD

WUNDERKAMMER

...jakten efter det förlorade paradiset

22 augusti-**KONST**
18 oktober **HALLEN**
2 0 2 0 **HISHULT**

< Berlin Jungle
2015 - olja på duk - 162 x 112 cm

Deutscher Dschungel
2015 - olja på duk - 160 x 112 cm

Om arbetet med Wunderkammer

På den här utställningen visar jag arbeten från den senaste 10-årsperioden. En period som började med en djupdykning i en ärvd dia-bildsamling från en släktings resor på 1960-talet. Bilderna blev motiv i målningar, objekten i motiven blev skulpturer som till slut blev installationer med sjungande huvuden och "uppstoppade" djurtroféer.

Mitt arbete har en koppling till museisamlingar och till botaniska trädgårdar och djurparker. Några av mina favoritmuseer är naturhistoriska och etnografiska museer med en bibehållen inredning och historisk presentation av samlingarna, t.ex. Naturhistoriska museet i Göteborg, Teylers Museum i Haarlem, Afrika Museum i Bryssel och Naturhistorisches Museum i Wien.

Jag har en fascination för själva samlandet och presentationen av det främmande, det exotiska, det lyckliga, det skrämmande, det underliga. Om vad det representerar och vad det säger om samlaren, om oss. Men också om hur vi behandlar planeten och de som bor där.

Museernas värld är på något sätt vårt ständigt närvarande dåliga samvete här i Väst. Hur de olika föremålen har kommit hit är oftast

resultat av exploatering och kolonialisering. Köpta, stulna, förvandlade, förvanskade. De historiska bakomliggande politiska drivkrafterna handlade om ekonomiska vinster men motiverades av rasistiska och religiösa idéer. Även växthussamlingarna bygger på växter som gynnade oss i väst. De centrala rummen botaniska växthus innehåller ofta växter såsom kaffe, bomull, och andra *kolonial*-växter. Idag fortsätter samma globala exploatering genom användning av billig arbetskraft utomlands eller obefintlig miljölagstiftning i tredje världen. Europas plastsopor som Kina inte längre vill ta hand om tas numera emot av bland annat Indonesien. I byn där min pappa föddes 1942, Mojokarto, håller numera befolkningen på med att sortera västerländska sopor med katastrofala följder för deras närmiljö och hälsa.

Varje tid har sin syn på samlandet och samlingarna. Fortfarande idag kämpar museerna med att hitta sin roll i hur de ska förklara samlandet, försvara och rätta till de som samlade före oss.

Utställningens titel är *Wunderkammer vilket är ett annat namn för kuriosakabinett eller naturaliekabinett*.

The Smile of the Tasmanian Tiger
2019-2020 - papier-maché, spegelmosaik, vinylfärg - 52 x 40 x 145 cm

Museisamlingarnas föregångare och något av en efterbliven kusin från landet. En wunderkammer var en privatägd samling med naturhistoriska, geologiska, etnografiska och/eller historiska objekt, som kunde ge status till ägaren. Ju mer sällsynta artefakterna var, ju förträffligare sammlaren. En del objekt kunde vara rena falsifikationer som narvals-tänder såsom presenterades som enhörningshorn. Det är dessa objekt, vars tolkning tog sig för mycket svängrum, som jag tycker är väldigt intressanta. Där fantasin tog över och vetenskap blev till konst. Wunderkammern är ett friare rum, lite mindre vetenskaplig, lite mer fantasi-eggande.

Ett av mina tidigaste musei-minnen var från en skolutflykt till Missionsmuseet i Steyl i södra Nederländerna. Året var 1974 och jag var åtta år. Med mig hade jag en liten kamera som jag fotade de uppstoppade djuren med; en gigantisk bisonoxe, ett ledset lejon med konstigt grin, de roliga aporna. Björnen som började röra på sig och rulla med ögonen om man stoppade ett mynt i. Det var spännande, magiskt. Fotona finns inte kvar, jag rev sönder dem några år senare när jag plötsligen hade börjat skämmas för mitt ”barnsliga” motivval. Nu finns de bara i minnet.

På 1920- och 30-talet hade broder Berchmans, på klostret i Steyl, ansvaret för samlingen som blev grunden till missionsmuseet. Broder Berchmans var en sann amatör: en självutnämnd zoologisk

konservator, utan utbildning men inte utan talang. Uppgiften kan inte ha varit enkel när det oftast bara fanns en karvad hud, ett skelett och några svartvita foton att luta sig mot. Han var en starkt troende katolsk munk med en tydlig idé om hur djuren skulle presenteras. För att betona att djuren var Guds skapelse så gav han dem ett litet leende.

***

Genom historien har vi människor utrotat mängder med djurarter, ofta av en olyckshändelse eller slarv. Till exempel lite för lättfångade fåglar på isolerade öar som tagits över av människor, djur som konkurrerats ut av husdjur och skadedjur som kommit med våra båtar.

Pungvargen (*Thylacinus cynocephalus*) från Tasmanien är hittills den enda djurart som människan har utrotat med flit. Den skulle bara bort. Det ansågs att pungvargen var ett hot mot fårskötseln så skottpengarna från den australiska staten gjorde slut på de sista resterna av beståndet ganska fort.

Dess engelska namn *Tasmanian Tiger* (även *Tasmanian Woolf* förekommer) gjorde att den verkade mycket mer hotfull än den egentligen varit. Pungvargen hade ungefär samma matvanor som en räv och var knappast något hot för ett får. Den sista pungvargen, Benjamin, dog i fångenskap 1936.

Graceland >

2016 - olja på duk - 71 x 63 cm (beskuren)

Med hjälp av gamla foton har jag försökt att bygga en rekonstruktion. Även den med ett litet leende, som för att hånskratta mot mänskligheten. Er tid kommer nog också!

Det leende plastkraniet i mitt arbete

For the Love of bog är delvis en kommentar till Damien Hirsts diamantbeklädda skalle men också till andra mer historiska kranier, till exempel mosaikbeklädda Mixtekska kranier

från Mexiko. Lyxföremål som hade med den dödes status att göra. Materialet som jag valde är ett av det billigaste vi människor tillverkar idag fast med stor miljöpåverkan: plastpellets.

Plastpellets eller nurdles utgör råvaran för tillverkning av plastprodukter. Mängder av dessa plastpellets spills dagligen ut i haven och vattendrag från fabriker eller vid olyckor till havs. De förs via havsströmmarna runt hela jorden och så småningom hamnar de på stränderna.

Jag har plockat mina nurdles under lång tid från olika stränder med hjälp av min familj. Genom åren har vi plockat nurdles bland annat i England, Italien och mycket på den svenska västkusten.

Plaststädning på stränderna är numera en naturlig del av min familjs utflyktsaktivitet.

***

Min pappas familj hade ett förflutet i Indonesien som har varit en holländsk koloni. Pappa och hans familj överlevde de japanska fånglägren under kriget och hamnade därefter i Haag. Där anlände många nederländsk-ostindiska familjer och försökte starta om.

I trapphuset i vårt sjuttiofem-radhus hängde en balinesisk mask och ett indonesiskt svärd dekorerat med hästtänder. Mina farföräldrar och

< *The Mentalist*
2010 - olja på duk - 38 x 29 cm

fastrar pratade ett språk kryddad med malaysiska ord och uttryck. Vi åt ofta indonesisk mat. Hemma hos släktingarna fanns än fler saker från det forna hemlandet på väggarna, saker som verkade laddade med nostalgi, sorg och saknad efter tiden innan kriget.

Min mosters man Jack (*Jack F. Chandu*)

hade liksom pappa överlevt fånglägret på Java och även han hamnade i Haag efter kriget. Där kultiverade och förfinade han sin orientaliska, exotiska bakgrund. Han började uppträda inför publik, först som trollkarl och sedan som mentalist i TV, innan han blev rese-reporter och slutligen helare, astrolog och holistisk terapeut.

För ett drygt decennium sedan ärvde jag onkel Jacks diabildsamling. 1000-tals diabilder han använde vid föreläsningar om sina resor runt hela världen men främst till Sydostasien. Detta var 1960- och tidigt 70-tal, och världen var fortfarande stor. En tid innan massturismen, innan internet, innan globaliseringen. Föredragen var hans extraknäck, för att finansiera nya spännande resor och äventyr.

Diabildsamlingen var av blandad kvalitet, såväl gällande innehåll som konstnärligt uttryck. Solljus och fukt hade påverkat konditionen. Berättelsen bakom bilderna, om ursprunget, sammanhanget var borta. Det var svårt att tyda platserna, tiden, händelseförlopp; allt var bara gissningar från min sida. Oändlig många

< *The Red Cave* (detail inside)
2020 - vinylfärg på duk - 58 x 44 cm

The Red Cave
2020 - jesmonite, vinylfärg, bord - 130 x 80 x 80 cm

olika tempel och gatuförsäljare, bilder från öknar och djungler. Bland bilderna fanns även avfotograferade tidningsbilder, och köpta diabilder, de senare införskaffade i turistbutiker på flygplatser.

När jag började arbeta med onkel Jacks material föll valet ofta på de bilder som hade skavanker. Om ett foto är för bra så finns det ingen anledning att försöka måla av det. På sin höjd kan målningen bli ungefär lika bra som fotot, men oftast blir den sämre. I början målade jag gärna av de bilder som hade något oklart. Jag tolkade, hittade på, fogade ihop bilder, zoomade in, beskar och gjorde ändringar. När jag började komplettera onkel Jacks diabilder med eget bildmaterial, tagna i växthus och museer, uppstod ett nytt mer personligt uttryck.

Det var så här djungelmålningar kom till: som vore de bilder från resor eller expeditioner till en regnskog någonstans i tropiken. Påhittade sådana, som snarare ger en idealisk, paradisk bild av en tropisk urskog än en verklig. Ett förlorat paradys. Foton jag tog i växthus i Göteborg, Berlin, Amsterdam eller Bryssel blev till kollage som sedan blev målningar. Det blir aldrig tråkigt med ett växthusbesök. Det är lite som en bekväm snabbexpedition till en instant-jungle.

Genom att sammanfoga bilder i kollage har jag försökt att skapa en filmisk berättelse; så att det

uppstår en idé om tid. Som en tur i skogen, med olika platser, blickfält, moment. En expedition. Målningen *Retable of the Two Bridges* består av en mängd foton jag har tagit från olika växthus och museer, med egentligen bara två bilder som inte är mina: de två broarna som leder in och ut ur målningen.

***

För några år sedan började jag tillverka masker. Mina tidiga masker har inspirerats av *Asarofolket* från Papua Nya Guinea, även kallad *Mudmen*. De fanns på några av Onkel Jacks diabilder. The Asaro Mudmen klär ut sig med masker gjorda i lera och med lera insmorda kroppar för att skrämma sina fiender eller för att underhålla turister.

Maskerna blev mina första trevande steg in i den tredje dimensionen som skulptör, innan dess arbetade jag nästan uteslutande med måleri. Maskerna har jag tillverkat i en egen variant av mongolisk papper-maché: med pappersmassa från äggkartonger, krita, lera och tapetklister. Det gör att det går att bygga på i olika omgångar, att slipa och skära i. Blir det fel kan jag blöta upp allting igen och börja om. Ett mycket förlåtande material som går att använda om och om igen. Maskerna, *demonerna*, har med tiden fått olika uttryck och jag har använt dem på olika sätt, i olika situationer: som passivt objekt placerade på ett podium, som performativt redskap när jag tar på mig masken, och som aktivt subjekt när maskerna börjar röra på sig och låta själva. Jag har försökt ge dem ett neutralt uttryck: samtidigt oskyldiga och lite skrämmande, såväl ömma och vänliga som känslökalla. De ska föreställa demoner, men inte nödvändigtvis onda sådana.

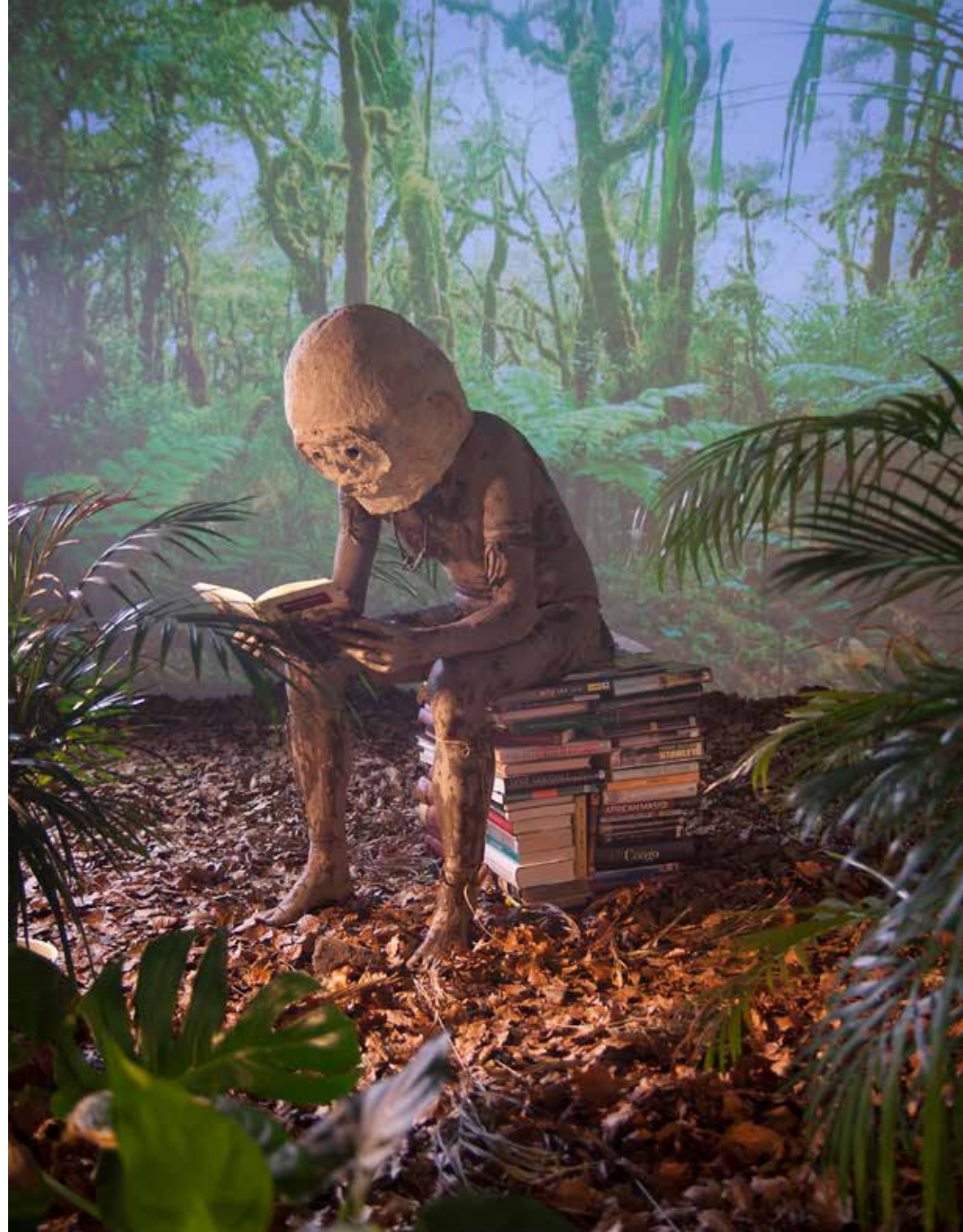
A Traveller's Companion >

2016 - spegelmosaik på resväska - 48 x 68 x 20 cm

The Hunter
2016 - fotografi

The Reader >
2017 - fotografi

Ibland kommer de till på kort tid, ibland tar det längre tid. I görandet kan jag råka stöta på alla möjliga figurer: *Darth Vader*, *Homer Simpson*, *SvampBob Fyrkant*, *Beavis and Butthead*, *Tintin*. Små ändringar på näsans placering eller munnens bredd gör att de blir till olika personer, olika demoner. När de till slut lyckas lösgöra sig från min egen popkultur-påverkade referensram, och ser ut att kunna börja sjunga själva, då är de färdiga.

***

Då, när onkel Jack höll sina diabilsshower, var världen mindre tillgänglig än idag. Folk reste inte lika ofta, eller reste inte så långt bort, men det fanns ett behov att se platser att drömma sig till. Vackra platser, mystiska, farliga och spännande. Långt borta, oåtkomliga.

Nu, när coronaviruset håller oss hemma, är vi lite tillbaka i samma situation. Vi blir åter igen tvungna att resa i fantasin. Kanske detta är de bästa resorna!

Tom Bogaard, juli 2020

The Hinterland
2014 - vinylfärg på duk - 133 x 133 cm (beskuren)

For the Love of boG

2012 - plastpellets på anatomisk plastkranie - 16 x 15 x 21 cm. Pelletsen hittats på stränder på Sardinien, Cornwall och Svenska västkusten

Leo's Pond

2018 - olja på duk - 162 x 112 cm

Souvenir de Gotembourg
2019 - plast på cigarrask - 8 x 11 x 21 cm

Two-Headed Boy >
2020 - papiermaché, oljefärg, stativ - ca 170 x 60 x 40 cm

Katalog #154 i en löpande serie utgiven till varje utställning sedan starten 1994

Form – Tom Bogaard, KÅ Gustafsson • Foto – Tom Bogaard, Malin Borin, Jack F. Chandu, Wikipedia
Upplaga – 1.300 ex • © Tom Bogaard och Konsthallen Hishult, 2020 • Markarydsvägen 10, SE-312 53 Hishult, Sweden
• +46-(0)430-40321 • www.hishult.com / clayketter.com • konsthallen@hishult.com • ISBN 978-91-88875-09-9
Öppet: Sept-april: Onsdag-fredag 12-16.00, lördag-söndag 12-17.00 • Maj-Aug: Tisdag-söndag 12-17.00

KONST #154 • 22 AUGUSTI
HÄLLEN - 18 OKTOBER 2020
HISHULT www.hishult.com